

Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
T +31-70-331 5400
www.nationaalarchief.nl
www.archief2020.nl

Contact

R.J. Hageman
PROGRAMMA ARCHIEF 2020

Robbert.jan.hagemen@nationaal
archief.nl

Datum

September 2016

Onze referentie

edoc 1086889

Auteur

Maureen Pepping

Kopie aan / Afgestemd met

IPO, VNG, UvW,
Programmabureau Archief 2020

Bijlage(n)

4 (vanaf pag. 6)

memo

Verkenning mogelijk curriculum voor overheidsmanagers. Opbrengst verkenning en mogelijke vervolgstappen

*Advies en aanbevelingen zoals besproken en vastgesteld in het Beleidsteam
Archiefconvenant op 26 september 2016.*

1. Centrale vraag verkenning

Verkenning naar de kansen en (on)mogelijkheden van het doen ontwikkelen van module(s) "duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie" in het bij- en nascholingsaanbod voor overheidsmanagers (met informatiebeleid in hun portefeuille).

Deze vraag is onderdeel van **mijlpaal 4** binnen de pijler deskundigheidsbevordering en professionalisering van het programma Archief 2020:

In 2016 hebben de convenantpartners een curriculum rond 'digitaal duurzaam archiveren en ontsluiten' laten ontwikkelen voor groepen van professionals en managers, dat innovatief en aansprekend is en die de kloof tussen archivaris, informatiemanager en ICT'er overbruggt.

2. Welke aanpak gevolgd, wie gesproken, in welke volgorde

(zie bijlage voor volledige lijst van gesprekspartners)

- Gesprekken zijn gevoerd in juni-juli-augustus.
- Focus was vooral om op te halen waar kansen liggen op dit thema.
- Eerste gesprekken gevoerd met bestuurlijke partners, via leden stuurgroep AIDO.
- Vraag van de verkenning is vervolgens besproken met (platforms van) Hoofden I&A bij UvW, IPO, VNG en Rijk.
- Tevens aantal experts en opleiders gesproken over kansen en (on)mogelijkheden.

3. Wat zijn de belangrijkste bevindingen

Bij het formuleren van een curriculum of scholingsaanbod begin je **idealiter** met het formuleren van leerdoelen, gekoppeld aan deze specifieke doelgroep: wat wil je bereiken – en hoe ga je dat meten, zowel qua inhoudelijke kennis als qua vaardigheden en gedrag. Dan volgt de keuze voor inhoudelijke thema's/casuïstiek, en als derde de vraag welke aanbieder hiervoor het meest geschikt is. Waarbij de aanbieder, in overleg met de cursist bepaalt, welke didactische vorm het beste past.

In algemene zin geldt dat er op de commerciële opleidingsmarkt een **interessant aanbod beschikbaar is aan I-management opleidingen** (zie bijlage voor een overzicht). Het aanbod

is weliswaar divers qua intensiteit, diepgang en doorlooptijd maar is daarmee in potentie ook bruikbaar voor een doelgroep die, vanwege de heterogeniteit, een breed scala aan opleidingsvragen kan hebben. Op dit moment is de leervraag met de bijbehorende leerdoelen van de doelgroep overheidsmanagers met informatiebeleid in portefeuille onvoldoende scherp en kan dus (nog) niet worden vastgesteld of er sprake is van lacunes in het huidige opleidingsaanbod.

Een **eerste conclusie** is dus dat de algemene vraag “Welke kennis en vaardigheden zou een (I-) manager binnen de overheid moeten hebben om (voor zijn/haar organisatie) tot “duurzaam toegankelijk informatiebeleid” te komen” **niet makkelijk te beantwoorden** is. Dit komt doordat de vraag van de doelgroep nog onvoldoende scherp en heel divers is. Dit heeft met de eerder genoemde heterogeniteit van de doelgroep te maken, maar ook met de enorme verscheidenheid aan digitale volwassenheid van departementen, gemeenten, provincies en waterschappen. Tenslotte is het voor de betrokken koepels VNG, IPO en UvW soms zoeken naar hun rol in het naar boven halen van een vraag als deze naar scholingsbehoefte. Tegelijkertijd heeft het bespreken van de vraag naar scholingsbehoefte van (I-)managers wel agenderend gewerkt. De vraag wordt nu actief besproken.

Een **tweede conclusie** is dat in veel gesprekken het belang is genoemd van het benaderen **van zowel de I-managers als de algemeen managers** als het gaat om het beantwoorden van de vraag “Wat is nodig om voor onze organisatie tot duurzaam toegankelijk informatiebeleid te komen”? Idealiter voeren zij samen het gesprek over de te maken keuzes en eventuele risico's bij het vormgeven van duurzaam toegankelijk informatiebeleid. Wat hebben zij nodig om dit gesprek te kunnen voeren? Hoe bewust zijn zij zich van dit te voeren gesprek en van de vraag wat erbij komt kijken om tot duurzaam toegankelijk informatiebeleid te komen?

Een **derde conclusie** is dat alle partners aangeven te **blijven inzetten op bewustwording**. Waarbij beide doelgroepen (I- en algemeen managers) worden genoemd. Bewustwording gaat dan over vraagstukken als het vormgeven van duurzaam toegankelijk informatiebeleid (in plaats van het archiveren van papier), over het voortdurende belang van het verbinden van de wereld van archief, ICT (zowel techniek als beleid) en DIV, en zeker niet in de laatste plaats, over het verbinden van het belang van de wereld van enerzijds archief- en informatiebeleid (al dan niet als onderdeel van bedrijfsvoering/staf), met die van de “business”, ofwel de vakafdeling ofwel het primaire proces.

Een **vierde conclusie** is dat tegelijkertijd ook uit de gesprekken blijkt dat de bestuurlijke partners UvW, IPO en VNG allemaal een Digitale Agenda 20XX hebben met daarop de voor hen **belangrijkste prioriteiten inzake digitaal werken en digitale dienstverlening**. Hierop staat bijvoorbeeld de vormgeving/implementatie van e-depots, DUTO (scans) en TMLO. Maar ook een (vak)inhoudelijk thema als de (implementatie) Omgevingswet. Deze agenda's en de prioritering worden bepaald door wat wettelijk moet (bv omgevingswet), wat bestuurlijk is afgesproken of wat vanuit de interne organisatie prioriteit heeft omdat dit een logische vervolgstap is (bv implementatie zaakgericht werken).

Als **vijfde conclusie** blijkt uit de gesprekken met partners dat zij de vraag naar scholingsbehoefte van managers graag **praktisch en concreet** willen aanvliegen, namelijk door aan te sluiten bij de hierboven genoemde prioriteiten inzake digitalisering en informatisering. Men wil de lopende digitaliseringvraagstukken bij partners benutten om de opleidingsbehoefte (stap voor stap) vast te stellen. Dit kan enerzijds door **aan te sluiten bij lopende activiteiten** binnen waterschappen, provincies en gemeenten inzake digitalisering zoals DUTO (scans), TMLO en e-depots. Wat is nodig bij de implementatie hiervan, waaronder opleiding van de betrokken professionals, zowel op operationeel/tactisch- als op management/sturingsniveau? Anderzijds door te onderzoeken of de invoering van de Omgevingswet (of een andere inhoudelijke opgave) een praktische casus kan zijn om de I-functie “aan de voorkant” goed vorm te geven.

4. Mogelijke vervolgstappen

Wat zijn op basis van bovengenoemde conclusies de mogelijke vervolgstappen in antwoord op de vraag welk scholingsaanbod voor overheidsmanagers beschikbaar zou moeten zijn?

I. Ten eerste hebben alle partners **concrete plannen om rond bewustwording** van I- en algemeen managers inzake duurzame toegankelijkheid bijeenkomsten te organiseren. Bij de provincies gaat het om een jaarlijkse studiedag (contactpersonen zijn Marcel Hoekstra en Sjaak Portegies), bij de waterschappen om een aantal roadshows (contactpersoon is Roland Versluis) en bij de gemeenten om thema bijeenkomsten zoals die (o.a.) door de VIAG en IMG (en KING) worden georganiseerd (contactpersonen zijn Arend van Beek, Kees Duijvelaar en Jamil Jawad).

Het gesprek over de invulling van deze bijeenkomsten (welke inhoud, voor welke doelgroep, met welk doel) is gaande. De overheidskoepels gaan de komende periode concretiseren welke rol de bijeenkomsten moeten krijgen en welke expertise er nodig is om dit goed vorm te geven. De implementatie ervaringen van waterschappen, provincies en gemeenten met DUTO, TMLO, e-depot kunnen als inhoudelijke casuïstiek dienen bij deze bijeenkomsten.

De partners hebben in de gesprekken aangegeven dat het voor de (bewustwording en scholing van hun) I-managers behulpzaam is om een verhaal beschikbaar te hebben over de belangrijkste producten die inmiddels door Archief 2020, AIDO en DUTO zijn ontwikkeld. Waarom hebben we deze producten, wat doen ze, hoe verhouden ze zich tot elkaar en welke rol hebben zij in het proces om van een archief- naar een informatiefunctie te komen. De beschikbare producten “Routekaart Duurzame Toegankelijkheid” en “Wegwijzer Archief 2020” schetsen een beeld van de opgeleverde producten en hun samenhang. Naar aanleiding van de concrete invulling van de beoogde bewustwordingsbijeenkomsten kan vanuit het programmabureau Archief 2020 en/of het NA een maatwerk programma onderdeel worden voorbereid.

Voorstel: Op basis van concrete uitwerking van de beoogde bijeenkomsten door de overheidskoepels kan de samenwerking tussen NA (inhoudelijke kennis: kennisfunctie), VNG/KING/VIAG/IMG, IPO/SIO en UvW/Waterschapshuis (na 2016) worden vormgegeven. Plus: kalender van bijeenkomsten gericht op bewustwording opstellen.

II. Een belangrijke vervolgstap is ook het **van elkaar leren bij de decentrale implementatie** van bijvoorbeeld DUTO, e-depots, TMLO en (evt.) van de decentrale implementatie van de Omgevingswet. Hoe ziet een succesvolle implementatie eruit? Wat zijn do's en dont's? wat is hiervoor nodig qua mensen en middelen? Welke opleidingsvraag hangt hiermee samen? Zowel op operationeel niveau als qua aansturing? Ook het inpassen van een concreet digitaliseringstraject als bv e-depot binnen de (beoogde) informatiehuishouding van een organisatie is een interessant vraagstuk.

Voor het NA geldt dat zij als beheerder van een aantal van de genoemde standaarden de kennis over de toepassing en het gebruik hiervan op peil wil houden (bijvoorbeeld via de communities uit het kennisnetwerk van het NA). Vanuit het programmabureau Archief 2020 kunnen de ervaringen worden benut over het leren van lokale projecten en het opschalen van oplossingen naar een hoger niveau. Er zijn op dit moment door de partners nog geen concrete afspraken gemaakt over het leren van elkaars ervaringen (wat en hoe).

Voorstel: In de op te stellen ontwikkel- en implementatieagenda's (zie III. hieronder) wordt beschreven hoe de koepels het leren van elkaars ervaringen, zowel op operationeel als op managementniveau, gaan vormgeven. Het leren kan in ieder geval tussen de verschillende disciplines (archief, ICT en DIV) binnen een bestuurslaag worden vormgegeven maar eventueel ook tussen de bestuurslagen.

III. De geschetste vervolgstappen die de convenantpartners gaan zetten kunnen worden opgenomen in de **ontwikkel- en implementatieagenda's** die als afronding van het programma Archief 2020 worden opgesteld. Als onderdeel van deze agenda's kunnen de genoemde acties inzake verdere professionalisering en deskundigheidsbevordering worden opgenomen.

Er is zoals eerder gesignaleerd al een behoorlijk aanbod aan I-management opleidingen. Het NA kan opleiders vanuit de kennisfunctie helpen met het inhoudelijk (beter) vormgeven van hun aanbod. Met het concreter worden van de scholingsvraag (van (I-)managers) is het interessant voor de overheidskoepels om in gesprek te gaan met aanbieders van I-managementopleidingen om te zorgen voor een (blijvend) goede match van vraag en aanbod. Idealiter gaan de koepels en de branche organisatie(s) hun sturende (opdrachtgevende) rol richting aanbieders van (o.a.) (I-) management opleidingen vormgeven. Waar nodig kan het programmabureau Archief 2020 dit gesprek faciliteren. Overigens zal een deel van de overheidsmanagers (ook) worden bereikt via de acties gericht op deskundigheidsbevordering vanuit de sector en brancheorganisatie (i.s.m. NA).

Tot nu toe zijn in dit memo vooral de ontwikkelingen bij de decentrale partners geschetst. Ook op rijksniveau speelt veel op het gebied van informatiebeleid. Ook bij het rijk is sprake van verschillen in "digitale volwassenheid" tussen departementen. Echter door recente ontwikkelingen zoals de aanbevelingen van de Commissie Elias en mogelijke vervolgacties n.a.v. de Motie Veldman is bij veel departementen en ook rijksbreed een professionalisering van de CIO offices gaande. Onder andere in de vorm van opleidingsaanbod. De beschikbare kennis en opleidingen op rijksniveau kunnen waar nodig worden benut (zie de bijlage voor een eerste overzicht).

Voorstel: In de ontwikkel- en implementatieagenda's wordt een paragraaf over het thema professionalisering en deskundigheidsbevordering opgenomen waarin de concretisering van de eerder genoemde plannen en de benodigde acties van de verschillende partners is beschreven. Het gaat hierbij o.a. om het stimuleren van het gebruik van het beschikbare opleidingsaanbod. Indien gewenst kan ook het opleidingsaanbod op rijksniveau worden benut.

Als de opleidingsvraag concreter wordt kunnen de overheidskoepels ook actiever sturen op (aanpassing van) het beschikbare opleidingsaanbod.

Bijlagen:

1. Overzicht I-MT opleidingen commercieel
2. Overzicht I-MT opleidingen Rijk
3. Gesprekspartners
4. Overzicht van mogelijke inhoudelijke thema's voor een strategische leergang archiefinnovatie

Bijlage 1:
Voorlopig overzicht van aanbieders I-management opleidingen (in alfabetische volgorde)

Doelgroep: (I-)managers overheid

A. Aanbieder: Amsterdam Business School (UvA)

Korte beschrijving opleiding:

Executive Master in Information Management (EMIM).

Als afgestudeerde kunt u succesvol functioneren op het raakvlak van informatie, ict en business. U weet informatie als bedrijfsfactor te waarderen en gestalte te geven. U kunt ict en nieuwe trends op dit gebied op hun waarde beoordelen en er sturing aan geven. U bent in staat de kloof tussen informatisering en business te overbruggen. U weet hoe uw organisatie waarde kan creëren en realiseren uit informatie en kennis, en kunt dit vertalen in strategische veranderingen in het spanningsveld van innovatie, effectiviteit- en efficiencyverbetering en kostenreductie. U durft fundamentele en uitdagende vragen te stellen, omdat u zich gesterkt voelt om leiding te geven aan het zoeken naar de antwoorden.

Benodigde tijd: De opleiding is verspreid over drie semesters. Het eerste en tweede semester kennen elk vijftien opleidingsdagen, verdeeld in vijf modules van drie aaneengesloten dagen. Het derde semester bestaat uit drie modules van drie dagen en een internationale studiereis.

Doelgroep:

- iedereen die zich voorbereidt op de functie van informatiemanager;
- managers die moeten beoordelen hoe informatie en ict kunnen bijdragen aan de innovatie en effectiviteitsverbetering in en van de organisatie, en welke impact zij hebben op de bedrijfsstrategie;
- automatiseringsmanagers en regisseurs van grote automatiseringsprojecten of -programma's, die hun activiteiten moeten kunnen plaatsen (en eventueel verdedigen) binnen de context van de strategie en inrichting van hun organisatie;
- adviseurs die de factoren strategie, organisatie, informatie en technologie geïntegreerd willen benaderen.

B. Aanbieder: Bestuursacademie Nederland

Korte beschrijving opleiding:

In de training Informatiemanagement en digitale dienstverlening wordt de uitdaging van het (langdurig) behouden van informatie in een zich sterk digitaliserende samenleving geplaatst binnen de snel veranderende omgeving van overheidsorganisaties. Benodigde tijd: 3-daagse training.

Doelgroep:

U bent binnen uw organisatie verantwoordelijk voor of geeft sturing aan informatiemanagement, gegevensbeheer en/of digitale dienstverlening en u wilt op het specifieke vlak van informatiemanagement uw deskundigheid op praktische wijze vergroten.

C. Aanbieder: Erasmus Academie

Korte beschrijving opleiding:

1. Mastercourse Informatie en Documentmanagement.

Informatie speelt een belangrijke sleutelrol in onze samenleving. De meeste gegevens slaan we digitaal op en worden digitaal verwerkt. Organisaties en bedrijfsprocessen maken steeds meer gebruik van gestructureerde digitale databestanden. In de praktijk blijkt echter dat veel toepassingen van informatie- en documentmanagement in organisaties nog onvoldoende resultaten opleveren. Tijdens de Mastercourse Informatie- en documentmanagement (IDM) leert u een visie te ontwikkelen op informatievoorziening, het verwerken van databestanden en krijgt u inzicht in Information Governance.

Benodigde tijd: 8 bijeenkomsten.

NB Een van de docenten van deze Mastercourse is Ad van Heijst van VHIC

Doelgroep: niet nader gespecificeerd

Korte beschrijving opleiding:

2. Mastercourse Digitale Organisatie in Balans – Succesvol sturen van ICT processen.

Informatie is voor overheid en bedrijfsleven een cruciale productiefactor. Een doelmatige en doeltreffende informatievoorziening is daarom essentieel. Goed informatiemanagement draagt bij aan een succesvolle implementatie van informatiseringsprojecten. De Mastercourse Succesvol sturen van ICT-processen geeft u de tools in handen om werkprocessen succesvol te vertalen naar ICT-systemen en de kosten van ontwerp en uitvoering beheersbaar te houden. De mastercourse richt zich daartoe vooral op de cruciale analyse- en ontwerpfasen van ICT-projecten, waarin de vraag naar automatisering van werkprocessen vertaald moet worden naar een bruikbaar ICT-concept.

Benodigde tijd: 8 bijeenkomsten.

Doelgroep: niet nader gespecificeerd

Korte beschrijving opleiding:

3. Mastercourse Informatiemanagement in ontwikkeling.

De masterclass focust op de veranderende functie van ICT en DIV, een ontwikkeling die meestal gevat wordt onder de noemer 'de nieuwe Informatiefunctie'. Aan de orde komen vragen als: Hoe dient deze nieuwe informatiefunctie ingericht te worden door informatiebeheerders? En waar moet de functie in de organisatie gepositioneerd worden?

Dit onderwerp zal in een aantal interactieve workshops uitgewerkt worden waarin actuele wetenschappelijke inzichten gekoppeld worden aan de praktijk. Gastdocenten die 'met hun voeten in de modder staan' begeleiden de workshops en contextualiseren de cases van de deelnemers.

Zodoende wordt een gezamenlijk antwoord gegeven op de vraag hoe de Nieuwe informatiefunctie binnen organisaties het best te borgen is voor informatiebeheerders.

Benodigde tijd: niet nader gespecificeerd.

Doelgroep: Informatiebeheerders

D. Aanbieder: Nyenrode Business Universiteit

Korte beschrijving opleiding:

MBA opleiding Modular Executive MBA in Business & IT.

The vast impact that IT has on organizations increases every single day. With the aid of IT we can build different organizations. Organizations that feature new customer interactions, with fewer hierarchal levels, and connected to business partners independent of time and place.

This changing environment affects your entire organization and demands robust leadership and responsible entrepreneurship alike. For example, marketing has to comply with legislation, deal with big data, customer interaction through new (social) media while maintaining customer satisfaction; Financial executives no longer only focus on analyses but require data-based predictive skills; IT specialists deal with ERP implementations that require seamless integrations with business partners; The boardroom faces strategic challenges involving the CIO, CFO and CEO. Regardless of your position; If you are in business, you are confronted with IT.

Hiernaast bieden ze een aantal vakinhoudelijke programma's zoals een collegereeks inzake Big Data.

E. Aanbieder: PBLQ (voorheen HEC)

1.Korte beschrijving opleiding:

De Verbindersopleiding Informatiemanagement is speciaal ontwikkeld voor verbinders die bijdragen aan beter en meer gebruik van ICT-toepassingen binnen de overheid, zodat de ambities ten aanzien van dienstverlening of bedrijfsvoering worden gerealiseerd. Door het volgen van deze opleiding bent u in staat beleid, uitvoering en ICT in lijn met elkaar te brengen.

Benodigde tijd: 5 modules van 2 dagen.

Doelgroep:

Informatiemanagers, beleidsadviseurs, MT-leden met ICT in portefeuille, projectmanagers.

2.Korte beschrijving opleiding:

Opdrachtgeverschap onder druk van deze tijd - uitdagingen bij de sturing van kennisintensieve overheidsorganisaties. Bestuurders worden steeds vaker persoonlijk aangesproken als grote (ICT) programma's en informatie voorziening (IV) niet succesvol zijn. Hoe gaat u om met deze druk? Zorgen de technologische ontwikkelingen alleen voor bedreigingen of ook kansen? Hoe bent u een goede opdrachtgever?

Benodigde tijd: 6 avondsessies.

Doelgroep: Bestuurders vanuit provincies, gemeenten, waterschappen en rijk.

3.Korte beschrijving opleiding:

De Master of Public Information Management is een hoogwaardige, *postinitiële masteropleiding* waarin de belangrijkste trends en ontwikkelingen op het gebied van informatiemanagement centraal staan. Deelnemers leren daarnaast om de verworven kennis toe te passen op hun eigen werkpraktijk.

Benodigde tijd: het curriculum van deze opleiding bestaat uit tien modules. Elke module wordt afgesloten met een eindopdracht, bijvoorbeeld het geven van een presentatie of het schrijven van een artikel of essay. U rondt de opleiding af met een afstudeeropdracht in de vorm van een scriptie.

Doelgroep: Managers, projectleiders, adviseurs

F. Aanbieder: PPO Academie

NB PPO Academie is een vervolg op het Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-overheid, en is opgezet door de VIAG in samenwerking met KING en VNG. Hun deelnemers worden geworven uit de doelgroep van het eerder genoemde uitvoeringsprogramma.

Docenten zijn o.a. Rik Maes, Erik Dannenberg (voormalig commissie Dannenberg) en Jos Maessen (Directeur dienstverlening Amsterdam)

In samenwerking met de VNG academie wordt er gewerkt aan een leerreis m.b.t. de omgevingswet.

Korte beschrijving opleiding:

Leidend in de Academie zijn actuele thema's van gemeenten, andere overheden en

uitvoeringsorganisaties. De [Omgevingswet](#), [decentralisaties](#), [\(digitale\) dienstverlening 2020](#).

De actuele vraag van de deelnemers is leidend. Op basis hiervan wordt het programma (welke inhoud, door welke docenten, op welke manier) vastgesteld.

Benodigde tijd: 3 keer een 2-daagse module, 2 keer een dag, en verdiepingsmodules tussendoor.

Doelgroep:

Raadsleden, bestuurders, griffiers, directeuren, (programma) managers, beleidsmakers, projectleiders, informatiemanagers en dienstverleningsprofessionals van overheids- en uitvoeringsorganisaties.

G. Aanbieder: VNG academie

NB In het aanbod zitten verschillende interactieve workshops i-Bewustzijn overheid, met vooral focus op informatieveiligheid.

Korte beschrijving opleiding:

Over informatiebewustzijn kunt u lezen en leren, maar hoe werkt het nu in de praktijk? Waar moet u op letten en wat kunt u anders doen? Tijdens de workshop gaat u gezamenlijk aan de slag met het vinden van het antwoord op die vragen. Om gemeenten, provincies en waterschappen te helpen met het verbeteren van de informatieveiligheid van hun organisatie en het bewustzijn van de medewerkers te verhogen, biedt de VNG Academie *in samenwerking met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Taskforce Bestuur en Informatieveiligheid Dienstverlening (BID) 5* verschillende interactieve workshops iBewustzijn Overheid.

Type workshop

Risicobewust sturen (risico-analyse)
Verken uw rol (op basis van informatieveiligheidsincident)
Grip op informatieveiligheid (ISMS)
Digitaal Awareness iBewustzijn
(Red Team / Blue Team voor niet-informatiebeveiligers)
Spreekt u de taal?

Doelgroep

Bestuurders
Managers
Managers
Managers en medewerkers
Managers en medewerkers

Verder interessant:

Diverse aanbieders die maatwerk/incompany opleidingen en trainingen aanbieden, zoals AOG School of Management (onderdeel RUG) met leergang Leiderschap in Digitale Transitie (o.a. voor Vereniging van Griffiers).

Niet opgenomen in overzicht:

Hogeschool van Amsterdam/Archiefschool.

Zij bieden vooral vakinhoudelijke cursussen voor archief-/I-professionals en geen I-management opleidingen voor een bredere doelgroep.

Haagse Hogeschool

Zij bieden de (voltijd HBO) opleiding Informatiedienstverlening en –management (Bachelor of Information and Communication Technology).

Bijlage 2: Voorlopig overzicht beschikbaar aanbod I-management opleidingen Rijk

I. Doelgroep ABD (schaal 15 en hoger)

Onderdeel van het ABD APP: Ambtelijke Professionaliteit Programma

Module ICT

Binnenkort ook *module sturing op I(CT) projecten*

Globale inhoud:

Iedere ABD-manager heeft op zijn terrein met ICT te maken, van het functioneren van de eigen organisatie tot het behalen van beleidsdoelstellingen. Het mislukken van grote ICT-trajecten haalt vaak de krant. Maar wat moet je als overheidsmanager eigenlijk weten? Wat laat je over aan experts, wat mag je van ze verwachten? Waar stuur je op? En wat is nu die cloud waar het steeds overgaat.

Thema's:

- ontwikkeling van de technologie en de markt;
- relevantie daarvan voor de (rijks)overheid en het antwoord van het Rijk daarop;
- besturing en management van ICT-projecten;
- bedrijfsvoeringsaspecten.

Benodigde tijd:

In 4 één-op-ééngesprekken krijgt u de laatste stand van zaken over de canon van de ICT. In 4 groeps gesprekken worden de thema's verdiept en vertaald naar uw werk.

II. Doelgroep CIO adviseurs (dicht op I-managers)

Globale inhoud:

Het managen van en adviseren over ICT-projecten bij het Rijk vergt specifieke kennis en vaardigheden. In deze opleiding maak je kennis met de I-strategie, het ICT-begrippenkader en de nieuwe trends en ontwikkelingen op het gebied van ICT binnen de Rijksoverheid. Relevante onderwerpen als architectuur, informatiebeveiliging en inkoop en aanbesteden van ICT passeren de revue. Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan het sturen en beheersen van ICT-projecten en het effectief adviseren in de CIO-omgeving.

Na afloop:

- weet je hoe (de governance van) het CIO-stelsel georganiseerd is en wie welke rollen en verantwoordelijkheden daarin heeft
- weet je hoe het informatiemanagement binnen het Rijk is ingericht, ken je het ICT-begrippenkader en het beschikbare beheers- en beleidsinstrumentarium
- ben je op de hoogte van de meest relevante actuele beleidsmatige ontwikkelingen (follow-up commissie Elias, I-strategie, BIT, etc)
- ben je op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van o.a. Rijkscloud, open data en e-dienstverlening
- weet je hoe IT-security binnen het Rijk is ingericht en welke plek dit inneemt in de context van de rijksbrede beveiliging
- weet je hoe je de dialoog met de markt moet vormgeven, ken je de relevante kaders rondom inkoop van ICT (o.a. open ICT-standaarden) en weet je hoe je deze moet toepassen

- heb je kennis van de rijksbrede ICT-architectuur en de gehanteerde architectuurprincipes (o.a. EAR)
- heb je je (strategische) adviesvaardigheden versterkt (intakegesprek, adviesrollen, adviesgesprek, adviesrapport, omgaan met weerstand)
- ken je de principes projectmanagement en heb je je projectmanagementvaardigheden versterkt
- weet je welke instrumenten voor projectbeheersing binnen de Rijksoverheid worden ingezet (BIT-toets, CIO-oordeel, projectmanagement Kwaliteitsmodel (PMK, Gateway) en kun je deze toepassen.

Doelgroep:

CIO-adviseurs en adviseurs in de bedrijfsvoering die direct met de CIO-offices samenwerken, bij departementen en uitvoeringsorganisaties. Richtlijn S11-S12.

Benodigde tijd:

De opleiding bestaat uit zes modules waarin ervaren experts vanuit de Rijksoverheid hun kennis en kunde met je delen. Voor de vaardigheidsmodule wordt een extern trainingsbureau ingezet. Theorie, groepsoopdrachten en oefeningen wisselen elkaar af. Er is veel ruimte voor eigen inbreng en discussie.

III. Bovenstaand aanbod is ook (in company/maatwerk) beschikbaar voor managers bedrijfsvoering en beleid.

Via rijksacademie FIN, EC O&P.

IV. ICT Opdrachtgeverschap.

Opleiding (door PBLQ), iov CIO office OCW (afd SIB) voor directeuren en afdelingsmanagers beleid (business/primair proces) OCW

NB Vergelijkbaar aanbod is beschikbaar voor managers VWS en SZW

Kleine groepen (6-8 personen)

4 sessies van 4 uur, rond de volgende thema's:

1. ICT opdrachtgeverschap – bestuurlijk/strategische context OCW Opdrachtgeverschap binnen de context van OCW. De eerste sessie start vanuit een bestuurlijk perspectief en gaat in op de eigen praktijk binnen OCW. (Bekende) begrippen worden nog eens gedefinieerd zodat een gemeenschappelijke taal wordt ontwikkeld tussen de deelnemers.
2. Business Case als sturingsmiddel voor opdrachtgevers Hoe kun je sturing geven als opdrachtgever en wat heb je daar dan voor nodig? Wat voor verwachting management doe je richting de bestuurders. Hoe geef je uitvoering aan risicomanagement, portfoliomanagement en programmamanagement?
3. ICT opdrachtgeverschap – een blik van buiten Samen met een "buitenstaander" gaan de deelnemers kritisch kijken naar hun eigen situatie.
4. Informatie en de dynamiek tussen bestuurlijke belangen en operationele belangen Welke informatie heb je nodig en hoe organiseer je het proces van sturen en verantwoord worden samen met je bestuurders, je projectleider en met aandacht voor een goede relatie.

V. Workshops I-bewustzijn via EC O&P

Het aanbod van de workshops is momenteel:

Digital Awareness iBewustzijn	➔	voor medewerkers en managers
Spreekt u dezelfde taal?	➔	voor medewerkers en managers
Grip op informatieveiligheid	➔	voor managers
Verken uw rol	➔	voor managers
Risicobewust sturen	➔	voor bestuurders

Digital Awareness iBewustzijn: Tijdens de workshop over digital awareness leer je op een interactieve manier hoe een belangrijk proces bedreigd kan worden en hoe u dit proces kunt beschermen. Je ondervindt in deze workshop hoe u kunt sturen op het aanscherpen van processen, als het gaat om informatieveiligheid. Ook het inbedden van informatieveiligheid in deze processen komt aan de orde. Een belangrijk onderdeel van de workshop is de teamstrijd waarin een team van verdedigers het opneemt tegen een team van aanvallers. Hiermee leert u een organisatieproces vanuit een ander perspectief te bekijken als het gaat om informatieveiligheid.

Spreekt u dezelfde taal? (Dialogosessie) Tijdens deze sessie gebruikt u cases uit de eigen werksituatie en algemene cases. Op basis van deze cases gaat u de dialoog aan met andere deelnemers. Op deze manier begrijpen deelnemers elkaar beter in relatie tot informatieveiligheid en kunnen zij met elkaar bespreken hoe ze (beter) kunnen samenwerken om informatieveiligheid te optimaliseren. Er is ruimte om inhoudelijke feiten en de manier waarop men met elkaar om gaat te bespreken, procesafspraken te maken en gevoelens te uiten. Dit begrip stelt bestuurders / topmanagers en informatiebeveiligers in staat samen beter sturing te geven aan informatieveiligheid.

Grip op Informatieveiligheid: (Verankersessie) Hoe krijgt u grip op informatieveiligheid? Tijdens de verankersessie leert u hoe u informatieveiligheid kunt inrichten binnen uw organisatie. De principes van Information Security Management System (ISMS) helpen u grip te krijgen op informatieveiligheid via organisatie, beleid, uitvoering en lerend vermogen. ISMS is een management proces dat informatieveiligheid cyclisch verankert in uw organisatie. U maakt kennis met het informatieveiligheidsproces en de verschillende verantwoordelijkheden, acties en sturingsmiddelen die daar bijhoren. Naast het delen en opdoen van kennis vergroot u met deze sessie uw bewustzijn van informatieveiligheid.

Verken uw rol: (Confrontatieworkshop) Tijdens een confrontatieworkshop wordt u geconfronteerd met een incident op het gebied van informatiebeveiliging. U leert daarbij de juiste stuurvragen te stellen. Door middel van fictieve cases wordt een afstand gecreëerd tot de dagelijkse werksituatie. Op die manier kunt u gesprekken voeren over een concrete situatie waar informatieveiligheid een rol speelt. Ook kunnen gesprekken 'scherp' worden gevoerd, zonder dat zij schade toebrengen aan de dagelijkse werkverhouding van de deelnemers.

Risicobewust Sturen: Tijdens de risicobewustzijn-sessie krijgt u inzicht in risicoafwegingen. U leert bewust risico's te accepteren of te vermijden op basis van uw bestuurlijke risicogebieden. U ontdekt met welke criteria u passende maatregelen kunt kiezen. De workshop is een afwisseling tussen theorie en opdrachten om te ervaren hoe in een groep nagedacht kan worden over risicobereidheid en de daarbij te formuleren maatregelen.

Bijlage 3: Gesprekspartners tijdens verkenning:

VNG:

- Jamil Jawad (projectleider AIDO)
- Kees Duijvelaar (sr. beleidsmedewerker informatiebeleid en lid IMG 100.000 plus)
- Arend van Beek (vz VIAG)

IPO:

- Ellie Schetters (IPO, lid beleidsteam Archief 2020 en lid stuurgroep AIDO)
- Sjaak Portegies (IPO en Provincie Zeeland, Afdeling Informatievoorziening & Automatisering (I&A), tevens lid SIO en voorzitter SIO platform e-overheid/provincie)
- Peter Diebels (vz LOPAI = Landelijk Overleg Provinciale Archief Inspecteurs)

UvW:

- Roland Versluis (UvW, lid beleidsteam Archief 2020 en lid stuurgroep AIDO)
- Peter Smits (Waternet, strategisch informatiemanager, tevens lid I-platform)
- Bertjan Kaan (Waternet, domeinarchitect)

Nationaal Archief:

- Anouk & Robbert Jan
- Marens Engelhard (ARA)
- Diana Teunissen (directeur DIA)
- Wim Westland (hoofd afdeling Kennis & Advies)
- Erik Saaman (projectleider DUTO)

Overige gesprekspartners:

Rijk:

- Kato Vierbergen (Min. BZK, coördinator I-opleidingen Rijk)
- Geert Wind (Min. FIN, ontwikkeling ICT module ABP APP)
- Marianne Bos (Min. OCW, afd.hoofd SIB = CIO office OCW)
- Mariska Zwinkels (Min. OCW, sr. adviseur SIB)
- Paul Breevaart (Min. OCW, coord. Beleidsmedewerker, o.a. archief- en informatiebeleid)
- Hella Borking (Rijksprogramma Rijk aan Informatie)

Extern:

- Jeroen Jonkers (extern, verkenning naar inzet producten Archief 2020 bij (commerciële) opleidingen)
- Charles Jeurgens (NA, UvA)
- Geert-Jan van Bussel (HvA)
- Ad van Heijst (VHIC)
- Rafaëlle van Engers en Auke Bloembergen van PBLQ (voorheen HEC)
- Chantal Keijsper (vz Brain)

Bijlage 4:

Mogelijke inhoudelijke thema's/modules -gebaseerd op voorstel voor strategische leergang archieffinnovatie.

NB Opgesteld voor doelgroep directeuren en sr. adviseurs van archiefinstellingen. Het betreft dus een ander inhoudelijk kennisniveau dan algemeen- en I-managers bij overheden.

1. Gezamenlijk beeld toekomst: technologische maatschappelijke ontwikkelingen en impact op archiefsector in 2020 en verder.
2. Organisatieontwikkeling: positionering archieffunctie.
3. Kwaliteit en DUTO: normenkaders, wat is kwalitatief goed informatiebeleid?
4. Big en linked data: effectief data beheren en beschikbaar stellen, ook openbaarheid en privacy.
5. Dienstverlening: nu en straks, wat betekent dit voor onze organisatie en doelgroepen?
6. E-depot: verschillende varianten van deze voorziening.
7. Digitaal geheugen: dilemma's rond informatiebeleid, wat is "in control" zijn en hoe bereik je dat?
8. Naar voren in de keten: ontwikkelingen en samenhang tussen informatie, primair proces en de archieffunctie.
9. Collectie en collectievorming: toekomstige ontwikkelingen en effecten hiervan, zoals decentralisaties, PPS etc.
10. Zoeken en vinden: actuele technologische ontwikkelingen.
11. Juridische aspecten: wet- en regelgeving inzake informatie.